

Árkosi Benkő Mihályné,

szül. Fekete Matild koporsójánál.¹

Isten! életnek örök Ura, mi Atyánk! megrendült kebellem állunk előtted, fájó érzéseink keresik szent egeidet, mert gyászt borítottál e házra; megrendült kebellem állunk előtted, mert ránk szakadt a bánat, mint terhes felleg, mert oh itt végig tombolt, tobzódva tombolt végig a kérlelhetlen enyészet.

Sorsunk változhatatlan hatalma! éreznünk kell kicsinységünket, érezteti rettenetes hatalmát törvényed. Ah! tudjuk, hogy el kell múlni. Oh de egy-egy elmulásban, mintha mind egyesülnének romboló erői a természetnek. Ah nem a virág elhervadása, nem csöndes elenyészítő lehellet, nem az őszi napsugár szelid fogyása, halványuló árnya egy-egy életnek elmulása; hanem az elemek harcza, melyet bőszi viaskodással vínak, egymás ellen támadva újra és újra tűz vulkánja és víznek árja.

Megrendült kebellem állunk előtted ez elmulás felett, s fájó érzéseink keresik szent egeidet; s fájdalmas érzések közt teszünk tisztességet, szentelünk emlékezetet elköltözött neked.

. . . Néked! Egész lényed a boldogságra volt teremtve, egész lényed az életre. Virág nem virágozhatik a mezőben szebben, nem fejlődhetik nagyobb ékességgel, nagyobb teljességben, mint a milyen virág te voltál; szin gonddal ápolt virágon nem lehet pompásabb, mint a milyen ragyogó életszin előmlött rajtad. Egész lényed a boldogságra volt teremtve, egész lényed az életre! Szemekből nem sugározhatott több értelem, mint a milyennel te voltál megáldva; okosság alig lehetett nőnek inkább birtoka; akaratban erő több a tiednél; és kedvességben kedvesebb, kedélyben gazdagabb lehetett-e nálad?! Egész lényed boldogságra teremtve, egész lényed az életre! Szellem és természet, gyöngédség és ép egészségesség, e mesés vagyon mind tied.

¹ 1901. dec. 4-én. — Az elhunyt kolozsvári egyházközségünknek egyik jóltevője volt.

És tulajdonaidnak meg volt a magas értéke. Környezett szerető férj, körülvelt másoknak a tisztelete. A családban szeretet, becsülés a társadalomban; tieidnek szeretete, barátnőid szeretete kísérték, és tisztelete azoknak, a kik tőled távolabb állottak. Hajód az élet tengerén kedvező szeleken ringott. Ringott, ringott . . . mikor egyszerre feltámadtak a hullámok, s megcsapott a vész, és megrázott testednek utolsó izületéig. . . . A szeretet karjaira veszen, ah de hiába a Kárpátok fenyves illata, üde lég, puha ágy mindhiába; hiába áldozat, szerető anya, testvérek és rokonok ápolása hiába; hány, hány és végig dúl rajtad az elemek harca, míg az utolsó ár aztán elborit. . . .

Elborit, hogy megsirassanak azok, a kik téged oly nagyon szerettek; hogy könnyek hulljanak a szemekből, melyek reád büszkeséggel tekintettek; hogy megsirassanak azok, kiket te oly igazán szerettél, a kiknek boldogságáért áldoztál, éltél; hogy megsirasson férjed, az ő drága kincsét; hogy megsirasson anyád, első virágszálát; testvéreid, a felejthetlen testvért; nevelt fiad, a jó nevelő anyát; rokon, szerető rokonát; barátnő, jó barátját; hogy megsirassanak, a mi voltál nekik . . . *Matild!*

Isten! édes Atyánk! kihez fohászkodnánk, ki előtt jelenne meg a mi könyörgésünk, ha nem te előtted? Tégedet kérünk, jövel vigasztalásoddal, szent lelked erejével! Sok dolgot elrejtettél előlünk; a mi bizonyos: hogy a te törvényed örök mindenütt, mindenben, a fölkelő hajnalban és a viharnak zugásában, és annak teljesülni kell, úgy a mint van. Jövel vigasztalásoddal és a veszteséget szenvedetteknek adj enyhületet. Add vigasztalásul, hogy a kinek annyi szenvedését látták, immár többé nem szenved, nyugalomra tért. Add vigasztalásul a közrészvétet, melyet mindenek éreznek. És add vigasztalásul Atyánk! szent hitünk reményét. Hogyha nem volt balsam számára e földön, a fájdalomnak és bánatnak, a melyet hátrahagy, legyen balsama a hit vigasza: a szeretet nem mulik el. A szerető, jóltevő lélek megmarad itt a földön az emlékezetben és a mennyben az üdvben.

Az elköltözöttet fogadja kegyelmed. Fényeljék neki világosságod!

A hátramaradottakkal legyen gondviselésed, megtartásod!

Hallgass meg!

Mi Atyánk! stb.

PÉTERFI DÉNES.

IRODALMI ÉRTESÍTŐ.

A kereszténység lényege. *Harnack Adolf*tól. (Das Wesen des Christentums Von Adolf Harnack. Leipzig, 1901. 189 l.). Mostanában alig keltett könyv nagyobb figyelmet, mint a Harnack Adolfé. 1900-ban jelent meg először, s azóta már mintegy öt kiadást ért. Azokat az előadásokat foglalja magában, melyekben a kereszténység lényegét ismertette a berlini egyetem hallgatói előtt. Oly nagy volt az érdeklődés előadásai iránt, hogy az összes facultasok tanulói sereglettek azokra. A mennyt a terem befogadni birt, annyian hallgatták előadásait, egy hallgató tudósítása szerint minden órán hatszázon felül, köztük angolok és amerikaiak szép számmal. E rendkívüli érdeklődés magyarázata: a tárgy fontossága, s az előadás lelkes és érthető, tiszta formája. Harnack Németországban és azon kívül ismert, nagyhirű tudós. Dogmatörténelme és más művei előzték meg e tanulmányait. Hallgatókat az író, a tudós és előadó egyaránt vonzott.

Szorosan történelmi alapon kereste a kereszténység lényegét s megállapította Jézus Krisztusban és az ő evangéliumában. „Az Istenországa és annak eljövetele“; „Isten az atya és az emberi lélek végtelen értéke“; „a jobb igazságosság és a szeretet parancsa“ — a Jézus evangéliumának főbb pontjai, e tartalmukban kimeríthetlenül gazdag gondolatok, e szépséges mondások és hasonlatok, a mélyeknek mindenike mögött ő áll, a kiből az evangélium eszméi valóság. Jézus Krisztus és az ő evangéliumának felmutatása, s az evangéliumnak az élet egyes nagy kérdéseire, az askesisre, szegénységre, jogra és aztán a Krisztustanra és az ismeretre való vonatkoztatása teszik a műnek főbb részét. Azonban éppen a történelmi szempontnál fogva nem szorítkozik csupán a Jézus saját szavaira és tetteire, hanem az ő hatalmas személyiségének a hatásait is vizsgálja. Vizsgálja közvetlen hatásait és a közítetteteket, az apostoli kort, az ő kereszténységet és az egész keresztény történelmet. Nehéz feladat, de teljesíti azt. A kereszténység főbb alakulásaiban, a katholicismusban, görög és római katholicismusban és a protestantismusban megtudja különböztetni azt, a mi lényeges, és azt a mi lényegtelen, a mindig maradandót és a változót, a benső magvat és a külső alakot. A mit műve első felében odaállított: Jézus Krisztus és az ő evange-